

3. Správa jmění osob právnických. Pro správu tohoto jmění jsou rozhodny stanovy, instrukce, smlouvy a příslušná zákonná ustanovení; § 27 o. o. z. ustanovuje, že příslušné bližší předpisy obsahují zákony politické, tak zejména o správě jmění politických obcí obecní zřízení, o církevním jmění a jmění jednotlivých náboženských společností dotyčné speciální zákony, o správě jmění živnostenských společenstev, nemocenských pokladen, úrazových pojišťoven a spolků úředně schválené stanovy. (Ostatně srv. též čl. Osoby právnické.)

4. Správa jmění manželky: Pokud manželka tomu neodporovala, platí právní domněnka, že správu svého volného jmění svěřila manželovi jakožto svému zákonnému zástupci. Dle § 1008 o. o. z. má však manžel zapotřebí zvláštního zmocnění k uzavření tržební smlouvy (roz. ze dne 3. února 1869 č. 12.771, sb. 3267), rovněž ku přijetí zápůjčky (roz. ze dne 7. srpna 1878 č. 15.466, sb. 7104) a k uzavření narovnání (roz. ze dne 20. června 1882 č. 6073, sb. 9019). Manžel má sice ve příčině této správy vůbec totéž postavení, jako jiný zmocněný správce jmění, ručí však toliko za kmenové jmění nebo kapitál. O užitečích během správy vybraných není povinen účtů skládati, leč by to bylo výslovně vymíněno; tyto účty se spíše pokládají dnem zrušení správy za vyrovnány (§ 1239 o. o. z.). Ve smyslu § 1239 není povinen manžel též skládati manželce účtů o úrocích z vlastního dluhu (roz. ze dne 10. července 1882 č. 6347, sb. 9060), při čemž se opět předpokládá, že nic jiného nebylo vymíněno. Chce-li však manžel sám činiti nějaké nároky ze správy, musí, jako každý jednatel, účty složit (roz. ze dne 24. dubna 1890 č. 3659, časop. »Ger. H.« 1890 č. 40). Rovněž manželka nemusí skládati účtů z požívání, kteréž svému manželovi odstoupila, avšak v manželství sama vybírala; ovšem mají oba manželé právo tuto mlčky uznanou správu zastaviti (§ 1241 o. o. z.). V nutných případech nebo v nebezpečí hrozící škody může býti správa jmění manželovi odňata a to i tenkrát, když mu byla výslovně a na vždy povolena.

5. Správa jmění bez příkazu; srv. čl. Jednatelství bez příkazu.

6. Správa vnučená; viz čl. Správa čili sekvestrace.

7. Správa obchodního jmění; srv. čl. Společnost obchodní veřejná, Prokura a plnomocenství obchodní, Společnost obchodní tichá, Společnost akciová, Společnost komanditní, Spolčení ku jednotlivým obchodům.

8. Správa dědictví před jeho odevzdáním; srv. čl. Právo dědické, Odevzdání pozůstalosti.

9. Správa konkursní podstaty; srv. čl. Konkurs a Podstata konkursní, Nároky věřitelů konkursních.

10. Správa státního jmění; srv. čl. Fiskus.

11. Správa nadací; srv. čl. Nadace.

Správa politická.

I. Pojem.

Politickou správou rozumí se činnost organizované státní moci mající za účel zabezpečení státního celku a podporování blahobytu státních příslušníků. Lorenz Stein označuje politickou správu jako jednu stránku vnitřního života státu, poněvadž stát pozůstává z úhrnu svých příslušníků a tudíž stupeň osobního rozvoje jednotlivců značí zároveň stupeň a obsah vývoje státu. Péče o každého jednotlivce jest tudíž předním úkolem celku,

činnost státu k ní se vztahující zahrnuje politická správa, a příslušné předpisy tvoří vnitřní právo správní. I novější učitelé státního práva stotožňují politickou a vnitřní správu.

II. Ke správě v nejširším smyslu slova náleží veškerá činnost státu, tudíž i správa zevnější, vojenská, finanční a správa spravedlnosti; i v užším smyslu obsahuje politická správa toliko předpisy, kteréž se vztahují na osobní, fysický nebo duševní, společenský a hospodářský život a dělí se pak správa ve více odvětví a sice — dle příkladu Meyrhoferova (*Handbuch für den politischen Verwaltungsdienst*, str. 918 a n.):

1. Obor osobního fysického života zahrnuje ustanovení o populaci, zdravotnictví a policii.

2. Oboru osobního duševního života týkají se předpisy o náboženství, vzdělání a mravnosti.

3. Na život společenský vztahují se ustanovení o poměrech rodinných, stavovských, o nadáních, podpoře chudých, o spolcích a pojišťování, a konečně

4. život hospodářský vyžaduje předpisů o cestách a silnicích, o hornictví, rádech stavebních, právu vodním, zemědělství, o obchodu a živnostech.

5. V širším smyslu slova náleží k politické správě též správa vojenská a finanční.

III. Dějinný vývoj.

Jednotlivá období vývoje rakouské správy politické těsně souvisí s dějinami rakouské ústavy; zcela jiný byl veškeren organismus správy v době vlády absolutní a jiný opět za vlády konstituční. V dobách poddanství vykonávaly správu v nejnižší instanci pozemkové vrchnosti. Za vlády Leopolda I. byly v čele správy jednotlivých rakouských zemí dvorské kanceláře a sice dvorská kancelář česká, uherská, sedmihradská, vnitřní, dolno- a hornorakouská. Tři posléz jmenované byly za Karla VI. sloučeny v jedinou dvorskou kancelář rakouskou. Na místo české a rakouské dvorské kanceláře nastoupilo v květnu r. 1749 direktorium, jemuž vedle správy politické byly přikázány též záležitosti finanční, obchodní a živnostenské. Patentem ze dne 26. srpna 1802 byla česká, rakouská a haličská kancelář spojena a zároveň trvale odloučena od dvorské komory a nejvyššího úřadu justičního. V čele politické správy jmenovaných tří zemí stála společná dvorská kancelář jako nejvyšší úřad správní; kromě toho byly zřízeny pro jednotlivá odvětví správy zvláštní dvorské úřady; tak na př. pro záležitosti policejní a cenzuru nejvyšší dvorský úřad policejní a censurní; správu veřejného vyučování obstarávala studijní komise; nepřímé daně, cla, monopoly a taxy spravovala všeobecná dvorská komora. V jednotlivých provinciích stály v čele politické správy zemské vlády a gubernia. V r. 1817 byla spojené dvorské kanceláři přikázána též nejvyšší správa zemí tyrolsko-illyrsko-italských. V její obor působnosti náležely záležitosti církevní, zdravotnictví, správa silnic a vodních staveb, věci vojenské, zemědělství, živnostenská policie, veřejné ústavy dobročinné, policie správní, nejvyšší soudnictví v těžkých policejních přestupcích, záležitosti vystěhovalecké, lenní atd. (t. zv. publico-politica).

K účelům nižší politické správy dílem v první a dílem v druhé instanci byly Rakousy pod Enzí rozděleny ve čtvrtě, ostatní rakouské země ve vládní okresy nebo kraje (1753), jež byly spravovány krajskými úřady.

Zvláštní význam měla krajská správa v zemích českých, německých a haličských, zejména v Čechách sahá krajská správa až do dob nejstarších pocházejíc již z dob Přemysla Otakara II. Orgány jejími byly krajské soudy a krajští justiciáři; již v době husitských válek stáli v čele krajů vládou jmenovaní krajští hejtmani; až do r. 1620 byly též odbývány krajské sněmy, jež vykonávaly vliv na samosprávu krajů. V 17. a 18. stol. byly kraje již samostatnými správními obvody. Za účelem správy v politických záležitostech podrobené krajským úřadům byla země v první instanci rozdělena v okresy nebo dominia a obce. Správu v okresích nebo dominiích obstarávali dílem úřadové zeměpanští, dílem vrchnostenští orgánové.

Náhlé změny ve státní soustavě nastalé v r. 1848 nezůstaly ovšem bez účinků též na organizaci správy politické. Zrušení pozemkových vrchností a svazku poddanského mělo v zápětí rozhodnou reformu správy politické; patrimoniální úřady byly zrušeny a v ústavě z r. 1848 a 1849 byla vyslovena zásada přísného oddělení správy spravedlnosti od správy politické. Svobodné obce měly tvořiti základ ústavy. V čelo správy jednotlivých korunních zemí byli postaveni místodržitelové císařem jmenovaní; správu krajů vedli krajští presidenti. Okresy, kteréž v ohledu politickém byly nejnižšími obvody správními, spravovali hejtmani, kteří byli bezprostředně podřízeni krajským presidentům. Z rozhodnutí krajských presidentů bylo lze se odvolati k ministerstvu, avšak vždy prostřednictvím a s vědomím místodržitele.

Důkladná reorganizace politické správy byla provedena nejvyšším kabinetním listem ze dne 31. prosince 1851 č. 4 ř. z. z r. 1852, jímž byly stanoveny základy pro organická zařízení v korunních zemích rakouského císařství. Těmito zásadami byl upraven objem politické správy, právo obecní a organizace správy spravedlnosti; v každé korunní zemi byly zřízeny okresní úřady, u nichž měla se periodicky odbývati shromáždění obecních představených a majitelů venkovských statků ve svazek obecní nenáležejících. Byly zavedeny opět krajské úřady, kteréž byly podrobeny zemské vládě (místodržitelství) a jejímu přednostovi a měly úkol dílem dozorčí, dílem výkonný a administrativní. Při organizaci místních obcí činěn rozdíl mezi obcemi venkovskými a městskými, jimž přikázán poměrně větší obor práv správních; zvláštní postavení zaujímal města královská a zeměpanská. Ve venkovských obcích byly dřívější vrchnostenské velkostatky za jistých podmínek ze svazku místních obcí vyloučeny a okresním úřadům bezprostředně podřízeny. Základem organizace politické služby správní v tomto období bylo dále nejvyšší rozhodnutí ze dne 14. září 1852 a nařízení ze dne 19. ledna 1853 č. 10 ř. z., dle nichž oddělení správy spravedlnosti od úřadů správních u soudů sborových a ve druhé a třetí instanci vůbec mělo býti důsledně provedeno. Krajským úřadům a místodržitelství měly býti po bok postaveny poradní výbory z dědičné šlechty, z velkostatkářů, malostatkářů a průmyslníků sestávající, jichž působnost byla co do předmětu a rozsahu náležitě stanovena. Okresní úřady byly v okresech jim přikázaných nejnižšími úřady zeměpanskými pro všechny záležitosti správní a soudní, jež nebyly jiným úřadům nebo orgánům zvlášť vyhrazeny. Okresní úřady byly ohledně svých úkonů a pořadu instancí dle různosti agendy podrobeny vyšším politickým úřadům soudním a berním, jichž příkazy a nařízení vykonávaly a jimž též zprávy a oznámení podávaly.

V letech 1859 a 1860 byly zrušeny krajské úřady a rovněž v menších korunních zemích zemské vlády, berní direkce a stavební ředitelství a zavedeny berní komise; v r. 1861 byly zemské vlády v menších korunních zemích opět obnoveny.

Ústava únorová z r. 1861 měla v zápětí důkladnou reformu politické správy; samospráva zemí a obcí byla ústavně uznána, politická správa zbudována na zcela novém základě. Zásady tyto došly dalšího provedení v ústavě prosincové z r. 1867; soudnictví od správy úplně odděleno a zřízením správního soudního dvoru a říšského soudu umožněno každému jednotlivci dovolati se konečné pomoci v případě porušení práv politických ústavou jemu zaručených a vůbec veškerých práv rozhodnutím úřadů správních dotčených. Obor působnosti státních politických úřadů byl vzhledem k samosprávě zemím a obcím příslušející přesně ohraničen, čímž jednak obor působnosti státních orgánů správních byl podstatně zmenšen, jednak bylo dalšímu vývoji autonomní správy zemí a obcí volné pole otevřeno. (Viz historický vývoj politické správy Mayrhofera str. 1—30).

IV. Správní úřady (politické úřady).

Rozeznáváme jednak správní úřady státní a samosprávné.

1. Státní úřady správní: V čele jednotlivých korunních zemí jsou politické zemské vlády (místodržitelství, zemské vlády). Politickou správu v první instanci obstarávají okresní hejtmanství (viz čl. Hejtmanství okresní). V poslední instanci rozhoduje ve správních záležitostech v nejužším smyslu slova ministerstvo vnitra, ve všech ostatních záležitostech správních příslušné ministerstvo, do jehož oboru dotyčná záležitost spadá. Pro jednotlivá odvětví politické správy jsou zřízeny ještě úřady zvláštní, tak zejména pro hornictví úřady revírní a horní hejtmanství, pro obecné školy okresní a zemské školní rady atd. Ohledně správy finanční viz čl. Úřady finanční a ohledně správy vojenské čl. Úřady vojenské.

2. Samosprávnými úřady správními jsou úřady obecní, magistráty, okresní zastupitelstva, okresní výbory a zemské výbory (viz čl. Obce (politické), Okresy, Magistráty a Výbory zemské).

V. Řízení správní.

1. Předpisy upravující řízení ve věcech správních nejsou četny. Zmíniti se dlužno o úřední instrukci pro politické úřady okresní ze dne 17. března 1855 č. 52 ř. z., o cís. nař. ze dne 22. dubna 1854 č. 96 ř. z. o výkonu nařízení a nálezů úřadů zeměpanských, politických a policejních, dále o nař. min. kultu a vyučování ze dne 14. května 1876 č. 8040 o obstarávání správních záležitostí v obor kultu a vyučování spadajících, jakož i o zák. ze dne 12. května 1896 č. 101 ř. z. o opravných prostředcích proti rozhodnutím a nařízením politických úřadů (viz čl. Prostředky opravné [v právu správním a ústavním]) a konečně v četných dv. dekretech, výnosech a jinakých předpisech zákonných, jimiž upravena jest politická exekuce. Pro správní řízení jest významno též ustanovení § 7 zák. ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876, dle něhož správní úřady jsou vázány právním názorem od správního soudního dvoru vysloveným.

2. Způsob řízení:

a) Ohledně příslušnosti viz čl. Příslušnost v řízení správním.

b) Z pravidla mají správní úřady jednat z úřední povinnosti a mají vyčkati přímého návrhu stran jen tam, kde jest to zákonem predepsáno;

ze zásady officiosnosti plyne pak další povinnost správních úřadů přesně zjistiti v každém případě pravdu materiální. Z té příčiny platí téměř ve všech oborech řízení správního předpis, že správní úřady před rozhodnutím každého případu mají konati šetření, k nimž mají přibrati netoliko strany, nýbrž i jiné interesenty. V první řadě jest úkolem správních úřadů pokusiti se o smírné dohodnutí sporných stran a teprve, když by se tento pokus minul s výsledkem, mají spor rozhodnouti.

c) Řízení průvodní: Svědky a znalce přibrati, jakož i listiny potřebné vyžádati si má správní úřad z pravidla z úřední moci. Že zejména znalci ve správním řízení mají důležitý význam, vysvětluje se povahou správy politické, poněvadž v řízení správním jedná se z pravidla o speciální technické otázky, k jichž rozhodnutí bývá potřebí vyžádati si dobrého zdání odborníků. (Ostatně srv. čl. »Znalci« v právu správním.)

d) Řízení jest z pravidla neveřejné jsouc přístupno toliko stranám. Kromě stran, jich zástupců a třetích interesentů, kteří správním úřadem k jednání byli přibráni, nemá k jednání před správními úřady nikdo přístupu. Ačkoli správní řízení jest ústní, přece spočívá na zásadě písemnosti, poněvadž výpovědi stran, interesentů, svědků a znalců musí býti zapsány do protokolu; tento protokol tvoří pak základ rozhodnutí netoliko první instance, nýbrž i instancí vyšších a zejména též správního soudního dvoru, pročez jsou nižší i vyšší správní úřadové při svých rozhodnutích v ohledu skutkovém vázání na okolnosti v protokolu zjištěné. Z uvedeného plyne, že řízení správní se rozpadá ve 3 stadia a sice ve stadium sbírání materiálu konaným šetřením (řízení instrukční), v řízení průvodní t. j. shromažďování materiálu průvodního (provedení důkazů) a v řízení nalézací a opravné.

e) Správní řízení v podstatě opírá se o ediktální citaci a sice všude tam, kde počet interesentů jest tak značný, že úřadu není často možno, každého jednotlivého interesenta zvlášť obeslati, pročez se vyzývají ediktem, aby za účelem ochrany svých zájmů k jednání správnímu se dostavili; tak tomu jest zejména v právu živnostenském při zřizování provozoven, při propůjčování horních oprávnění, za něž strana žádá, a v právu vodním (viz čl. Řízení vyzývací v právu vodním, Provozovárny živnostenské).

f) Ohledně lhůt panuje v jednotlivých odvětvích správních resp. v příslušných předpisech zákonných velká rozmanitost. V celku lze však i zde lhůty rozdělit v zákonné t. j. takové, které zákon sám stanoví, a ve lhůty úřední t. j. takové, jež příslušný správní úřad sám dle volného svého uvážení určuje. I zde platí zásada, že lhůty zákonné nemohou býti prodlouženy, pokud zákon sám nepřipouští v tom směru výjimky, kdežto lhůty úřadem stanovené dle povahy věci mohou býti prodlouženy. Byla-li lhůta promeškána, nastupují tytéž následky jako v civilním řízení procesním t. j. strana jest vyloučena z úkonu, který jinak dle zákonných ustanovení byla oprávněna předsevzítí.

g) O obnovení řízení viz v dodatcích čl. Obnova řízení správního.

h) Rozhodnutí správních úřadů není vázáno žádnou určitou formou; dle důsledné praxe má obsahovati též důvody a zejména mají v něm býti uvedena ona zákonná ustanovení, o něž se nález opírá. Dle cit. zák. ze dne 12. května 1896 č. 101 ř. z. má však každé rozhodnutí obsahovati též právní poučení o tom, zda-li a do jaké lhůty další opravný prostředek proti němu může býti podán. V rozhodnutí má býti ve všech

případech, kde zákon straně, která ve sporu podlehla, ukládá povinnost k náhradě útrat, také pojat výrok o útratách řízení správního.

i) Ohledně řízení opravného odkazuje se především na čl. Prostředky opravní v říz. správním. O stížnostech a řízení před správním dvorem soudním srv. čl. Dvůr správní soudní.

3. Pokud se týče otázky náhrady útrat, obsahují jednotlivé zákony správní, jako na př. zemské zákony ohledně náhrady škod honbou a zvěří způsobených, ustanovení, že strana, která ve sporu podlehla, má nésti útraty řízení. Sporna jest otázka, zdali zvítězivší straně přísluší též nárok na náhradu útrat zastupování. Správní soudní dvůr však v jednom ze svých rozhodnutí (sb. Budwinski č. 6471) pojal v náhradu útrat též náklad na zastoupení zvítězivší strany právním přítelem. Pokud jde však o útraty spojené s úředními úkony správních úřadů (náklady doručení, cest, komissí atd.), nemáme žádného všeobecného ustanovení; jakési vodítko spočívá jedině v ustanovení § 24 min. nař. ze dne 3. července 1854 č. 169 ř. z., že útraty komisionelní a cestovní úřadů politických, jakož i poplatky doručovací z pravidla má nésti strana, kteráž k dotčným úředním úkonům zavedla podnět. Z četných rozhodnutí správního soudního dvoru jde dále na jevo, že útraty, které vznikly officiosním zakročením úřadu, tedy bez návrhu stran, mají býti zapraveny z pokladny státní, resp. oním úřadem samosprávným, o jehož úkon jde.

V tomto směru poskytují nálezy správního dvoru soudního z novější doby bližší direktivu; tak vyslovuje roz. ze dne 30. května 1895 č. 2790, sb. »Budwinski« č. 8704 zásadu, že útraty řízení má sice nésti strana, která k němu zavedla podnět, že však není tomu rozuměti tak, jakoby rozhodným byl zevnější přímý popud strany k úřednímu jednání (žádost za komisionelní šetření), nýbrž že spíše k náhradě útrat má býti odsouzena ona strana, kteráž svými skutky a svým chováním příčinu, podnět k jednání zavedla. Výraz »podnět zavdati« sluší tudíž pojímati tak jako »způsobiti«; neboť zakročení, žádost za úřední intervenci jest toliko důsledkem takových činů a poměrů, jež úřední pomoci, úředního zakročení vyžadují (srv. také roz. ze dne 28. března 1895 č. 1616, sb. »Budwinski« č. 8536). Dále vyslovilo se roz. ze dne 14. března 1895 č. 1329, sb. »Budwinski« č. 8500, v ten smysl, že k útratám sluší počítati též náklady zastupování, zejména tenkrát, jestliže v zákoně jako na př. v § 264 hor. zák. mluví se všeobecně o útratách jednání v soukromých záležitostech, ve kterémžto případě stranám jest zákonem ponechána volnost, přibrati si právního zastupce a náklady tohoto zastoupení od druhé strany, podlehla-li ve sporu, požadovati. Jako v řízení civilním soudním tak i v řízení správním se vyskytá dělení útrat řízení správního v tom spočívající, že správní úřad ve svém rozhodnutí ustanoví, že každá strana má nésti část útrat. Tak tomu jest na př. dle § 99 vod. zák. pro království České, dle něhož jsou úřady oprávněny útraty s řízením správním spojené na strany rozvrhnouti, bylo-li rozhodnutí vydáno v zájmu obou stran nebo jestliže sporná strana bezdůvodnými námitkami zavedla podnět k rozvláčnému šetření a jednání (roz. ze dne 20. září 1895 č. 4432, sb. »Budwinski« č. 8835).

IV. Správní soudnictví. Srv. čl. Dvůr soudní správní.

V. Potřeba oprav v řízení správním.

Přihlédneme-li k dnešnímu stavu řízení správního, dospíváme nutně k přesvědčení, že pro toto řízení ve mnohých směrech vůbec není zákonného

podkladu, tak že obyčejové právo, praxis a soudcovské uvážení má na ně rozhodný vliv. Nutnost nápravy v řízení správním se pociťuje a uznává všeobecně, zejména však v kruzích průmyslových; zvláště směřují opravné snahy v tomto směru k zabezpečení práv stran, poněvadž dle přítomného stavu věcí jedna z nejdůležitějších otázek, totiž, kdo za stranu má se pokládati, zůstává naprosto nerozřešena. Brunstein ve svém článku v časop. »Jurist. Blätter« č. 17 z r. 1897 a sice »K úpravě správního řízení v Rakousku« poukazuje právem k tomu, že stanovení procesních pravidel pro úřad závazných se jeví nutným již vzhledem k poměrně velice četnému počtu kasačních nálezů správního dvora soudního vydaných na základě § 6 zák. ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z. ex 1876. Brunstein shrnul požadavky směřující k ochraně práv stran ve 3 zásadní cíle:

1. aby stranám byla poskytnuta příležitost, by mohly spolupůsobiti při zjištění skutkové povahy tvořící základ opatření nebo rozhodnutí úřadu správního;

2. aby stranám bylo dovoleno nahlédnouti ve skutkovou povahu úřadem zjištěnou a

3. konečně aby v obou směrech kontrola stranám byla umožněna, aby tudíž jim též prameny rozhodnutí správního byly učiněny přístupnými.

VI. Exekuce politická (viz tento čl.).

VII. Správní statistika poskytuje přehled stavu všech oborů správních, obraz vývoje i případného klesání jejich. Sem náleží především statistika populační a sčítání lidu (viz čl. Sčítání lidu); statistika v oboru zdravotnictví, statistika spolková, zemědělská, lesní a honební, statistika nemocenského a úrazového pojišťování a statistika o poměrech pracovních (zastavení práce a t. d.). Ostatně srv. též čl. Statistika úřední.

Správa prozatímná viz Správa dle řádu exekučního.

Správa vnucená viz Správa dle řádu exekučního.

Správce konkursní podstaty viz Konkurs.

Správci duchovní viz Správa duší.

Správy berní.

V některých hlavních městech fungují jako berní úřady I. stolice tak zv. berní správy. Dle výn. min. fin. ze dne 12. října 1869 č. 158 ř. z. zřízeny jsou berní správy ve Vídni, Praze, Lvově, Brně, Hradci a Terstu; dále byly v r. 1896 přeměněny berní místní komise v Celovci, Krakově, Lublani, Linci, Solnohradě a Opavě v berní správy. Původně vztahoval se obor působnosti vídeňské berní správy na celý obvod městský; nejvyšším rozhodnutím ze dne 5. března 1877 byly však zřízeny pro jednotlivé vídeňské okresy samostatné berní správy, pouze IX. a X. okres měly společnou berní správu. Následkem rozšíření vídeňského obvodu městského byly zřízeny na základě dolnorakouského z. z. ze dne 19. prosince 1890 č. 45 z. z. berní správy počtem 10, při čemž bylo více okresů spojeno. Nyní jsou ve Vídni berní správy pro I. okres, pro II. okres, pro III. a XI. okres, pro IV., V. a X. okres, pro VI. a VII. okres, pro VIII. a IX. okres, pro XII. a XIII. okres, pro XIV. a XV. okres, pro XVI. a XVII. okres a pro XVIII. a XIX. okres. Berní správa pro I. okres vyměřuje však daň z výdělků a příjmu pro akciové společnosti a pro ostatní podniky veřejným účtováním povinné, pokud daň vůbec ve Vídni sluší vyměřiti; pouze zapsaná a nezapsaná společenstva výdělková a hospodářská a spolky jim na